

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי משה מפשעווארסק זצוק"ל בעל 'אור פני משה' בנו של הגאון רבי יצחק נסתלק י"ב טבת (תקס"ו)

הרבי הקדוש רבי אורי השרף מסטרליסק זי"ע סיפר, שבנעוריו נתגדל אצל הרבי הקדוש בעל הנועם אלימלך מליזענסק זצוק"ל, ולפני שהגיע לגיל המצוות, שלחו רבו אל רבינו הקדוש מפשעווארסק זצוק"ל, וצויה עליו שיאמר לרבינו בשמו, שיכתוב במיוחד עבורו פרשיות תפילין.

כשנעשה בר מצוה עמד עליו רבו הקדוש מליזענסק והניח לו תפילין הללו. ויהי כאשר כבר היו מונחים התפילין על ראשו ועל זרועו, התחיל לזעוק, 'הוי, אני נשרף', והרגיש שאינו יכול לסבול אור קדושתם. אולם רבו לא עשה לעזקתו ופקד עליו להתאמץ ביתר שאת ולא לפושטם. לעת זקנותו כשסיפר הרבי השרף מסטרליסק זי"ע סיפור זה הוסיף, שרבינו מפשעווארסק זי"ע היה כותב תפילין לכל אחד ואחד כפי שורש נשמתו.

*

פעם שאל הרבי הקדוש רבי דוד מלעלוב זי"ע את רבו הקדוש החוזה מלובלין זי"ע, היכן יקנה לעצמו תפילין חדשות, כי התפילין הראשונות שלו נתבלו. ענה לו החוזה, שילך לפשעווארסק לרבינו הקדוש זצוק"ל ואצלו יקנה תפילין חדשות. הלך הרבי מלעלוב לפשעווארסק ונכנס לרבינו, וראה שהוא כותב פרשיות של תפילין. הרבי מלעלוב אמר לו צפרא טבא, אבל רבינו לא ענה לו כלום, כי לא רצה להפסיק באמצע הכתיבה, ולא דיבר אפילו בלשון הקודש.

כשסיים רבינו את כתיבתו פנה לרבי מלעלוב ונתן לו שלום, ושאל אותו מאיזה עיר הוא, אמר לו מעיר לעלוב. ומה שמך, השיב לו 'דוד'. כששמע רבינו תשובה זו אמר לו בהתפעלות: 'אם כן אתם 'דבי דוד לעלובער' אשר ציווה עלי אליהו הנביא זכור לטוב לכתוב עבורו תפילין'. ומיד נגש לארוננו הסגור, פתחו והוציא משם זוג תפילין שהיו צבורים בנייר, ועליהם רשום: 'לכתב לשם רבי דוד מלעלוב', ונתנה לו במתנה.

מה מחפש אליהו הנביא ביום השוק

משוררים שיר של יום, וישראל במעמדם הם 'אבות העולם', עומדים על גביו של אליהו הנביא בשעת הקרבת הקרבן תמיד.

והעיד הרבי הקדוש הייטב לב זצוק"ל (פרשת אמור) על זקנו הרבי הקדוש הישמוח משה זצוק"ל, שפעם אחת לאחר שסיים תפילת שמונה עשרה, נזכר בדברי הרמ"ע הללו, ועלה בלבו להתפלל שיזכה לראות בחוש המעמד הנורא של הקרבת הקרבן תמיד מדי יום ביומו בבית המקדש החרב והשומם. ואמר בלבו, אולי קיימא לי שענתא ואזכה לראותו, ותיכף התפלל על זה. ואכן השי"ת מילא שאלתו, זכה לראות עין בעין את אליהו הנביא מלובש בבגדי כהונה, עומד ומקריב התמיד כסדרו וכהלכתו.

ובספר תהלה למשה (תולדות הישמוח משה) מוסיף על זה, שהייטב לב שאל את זקנו הישמוח משה, אם אליהו הנביא היה מלובש בארבעה בגדי כהונה כמו כהן הדייט, או בשמונה כמו הכהן גדול. והשיב לו, שהיה מלובש רק בארבעה בגדים, כי הוא כהן הדייט, ומיכאל המלאך הוא הכהן גדול.

על פי זה יש מבארים לשון הגמרא בדף היומי שלנו (זבחים ז:) **'אמר רבי יהושע, שמעתי שהיו מקריבין אף על פי שאין בית'**. ויש להבין מהו הלשון **'שמעתי'**, ועוד מהו הלשון **'שהיו'** מקריבין, הרי לפי שיטה זו מותר גם היום להקריב אף על פי שאין בית, ואם כן איך מגיע בזה לשון עבר **'שהיו'** מקריבין.

רק התנא הקדוש רבי יהושע ראה את המחזה הגדול איך שאלהו הנביא עומד ומקריב את קרבן התמיד בבית המקדש החרב והשומם, ושמע איך שהלוויים שרים השיר של יום. והוה מה שאמר, **'שמעתי שהיו מקריבין'**, פירוש, שמעתי וראיתי את הדבר בחוש, איך שאלהו הנביא מקריב קרבן התמיד אף על פי שאין בית, ושמעתי איך שהלוויים שרים שם השיר של יום.

כך שאותו בן אדם שסיפר את החדשות המסעירות, שהקריבו היום בבוקר את קרבן התמיד בבית המקדש החרב, והיו שם כהנים בעבודתם ולוויים בדוכנם וישראל במעמדם, זיבר דברים אמיתיים המתרחשים בפועל מדי יום ביומו, רק צריכים לקדש העיניים והאזניים, כדי לזכות לראות ולשמע את זה.

מיכאל כהן גדול מקריב כל יום את הקרבנות בבית המקדש של מעלה

ובספר הקדוש תפארת שלמה (פרשת ויחי) מבאר בדרך אחר לשון הגמרא, **'שמעתי שהיו מקריבין אף על פי שאין בית'**, שזה קאי על מיכאל הכהן גדול. דהנה הגם שהבית המקדש של מטה חרב ושומם, אך הבית המקדש של מעלה עומד בתיקונו, ומיכאל כהן גדול עומד ומקריב שם כל יום את קרבנות התמיד ושאר כל הקרבנות. כמו שאמרנו בגמרא (זבחים סב.), 'דאו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו'. והוה **'שמעתי שהיו מקריבין'** בבית המקדש של מעלה, **'אף על פי שאין בית'** המקדש של מטה.

ועל פי זה כתב לבאר מה שאמרנו בתפילת מוסף של ראש חודש, 'ובשירי דוד עבדך הנשמעים בעיך', 'נשמעים' הוא לשון הוה, כי אכן גם בזמן הוה כשהבית המקדש של מטה חרב ושומם, עדיין שירי דוד עוד **'נשמעים'** בבית המקדש של מעלה בעת הקרבת הקרבנות על ידי מיכאל כהן גדול. בתפילה שזוכה בקרוב ממש לבנין בית המקדש במהרה בימינו, יראו עינינו וישמחו לבנו.

עבודת הקרבנות בבית המקדש של מטה בזמן הגלות

כאשר בן אדם יגיש לקבוצת אנשים ויגיד להם: כבר שמעתם את החדשות המסעירות שאירע היום בירושלים, היום בבוקר הקריבו את קרבן התמיד בתוך הבית המקדש החרב והשומם, הכהנים בעבודתם הקריבו את הקרבן, הלוויים בדוכנם שרו את השיר של יום, וישראל במעמדם עמדו על הקרבן.

מובן מאליו שכל קבוצת האנשים יפרצו בשחוק גדול ורועם, ויסתכלו עליו כבן אדם הזוי ומדומיין, המדבר דברים בדויים שהמציא בחלומו המתוק. הבן אדם שרואה את שחוקם הגדול ממשיך ואומר להם: אני אמרתי לכם דבר אמיתי לחלוטין, אך מה אני יעשה שאתם לא זכיתם לראות ולשמע כל זה. כמובן שהם יוסיפו עוד לצחוק עליו, על חלומותיו ועל דבריו. אמנם באמת כל דברי האיש כנים ואמיתיים הם כפי שנראה בהמשך.

מעשה נורא מסופר על הצדיק נסתר, הרבי הקדוש רבי נטע משינאווא זצוק"ל בעל מחבר סידור עולת תמיד, אשר ידוע שהרבי הקדוש רבי שמעלקא מניקלשבורג זצוק"ל החזיק אותו לאחד מהל"ו צדיקים שבדור. פעם אחת כשהרבי ר' שמעלקא עוד היה גר בשינאווא, הלך לבקר את רבינו נטע בביתו, אך לא מצא אותו בבית, ואמרו לו, שהוא נמצא ביריד, כי זה היה ביום השוק.

הרבי ר' שמעלקא המתין עליו עד בואו. כאשר בא לביתו הביע אליו תמיחתו על כך, מה יש לצדיק כמותך לחפש על היריד, וכי אתם עוסקים במסחר. השיב לו רבינו נטע, חלילה, איני עוסק במסחר, רק אליהו הנביא ביקש ממנו דבר זה, שבכל יום השוק ילך ליריד, ויבחר בהמות לקרבנות. אליהו הנביא מגיע ביחד עמו ליריד, והוא מחפש את הבהמות המיוחדות עבורו.

דהנה בעת חורבן בית מקדשנו נשארו וולדות קדשים, ובכורים, ושאר קדשים שנשארו בידי בעליהן ולא זכו לעלות על מבחן ה', והם פרו ורבו בעולם, וקדושתם לא פקעה עדיין, ואסורים באכילה גם בחוצה לארץ. ואליהו הנביא הוא הידוע להבחין מי הן אותם הבהמות, וביקש מרבינו נטע שהוא יהיה 'סרסור השוק', ויביא אליו כל אותם הבהמות שהוא מבחין שהם 'קדשים', וזה היתה טרדתו היום על השוק. ולאחר מכן, אליהו הנביא שהוא כהן הדייט, שהרי 'פנחס זה אליהו', מקריב את הבהמות הללו בבית המקדש של מטה, ואחר כך מביאים למלאך מיכאל שהוא כהן גדול, והוא מקריב אותם בבית המקדש של מעלה.

המקור לדברים אלו שאלהו הנביא מקריב עד היום קרבנות בבית המקדש, הוא בספר עשרה מאמרות של מרן הרמ"ע מפאנו זצוק"ל (מאמר אם כן חי חלק ג סימן כג) ונביא את לשונו הקדוש:

'ואמרו עליו [על אליהו הנביא] שהוא מקריב תמיד בבית המקדש, אף על פי שהוא שמש, שהרי בקדושתו עומד ואתיא, כי הא דתינין בסוף עדיות, 'מקריבין אף על פי שאין בית'. ואפשר שנגנזו לו קופות מתרומות הלשכה, כדי שיהיו באים משל צבור. ואינו רחוק להאמין שיהיו אבות העולם עומדים על גביו למעמד, והימן אסף וידותו [בני קרח הלוויים] משוררים. עד כאן לשונו הקדוש.

ומבואר בזה דבר נורא, שבכל יום ויום מקריב אליהו הנביא קרבנות התמיד בבית המקדש השמש, והלוויים 'הימן אסף וידותו' בדוכנם

המתרחשים
בפועל מדי
יום ביומו

מזמור לתודה בורא עולם, על הזכות שהיה לי השנה, להיות בלעקטל אצל מנהיג ישראל, המנורה הטהורה מרן הרבי מבעלזא שליט"א. זכיתי גם לתת שלום, לקבל דמי חנוכה, ולשמוע את קולו בקודש באמירת הלל. מרן הרבי שליט"א לא מוותר על שום דבר שבקדושה, על אף החולשה. התפקיד שלנו להרבות בתפילה ותחנונים לבורא עולם, לחיזוק הכוחות של מרן הרבי, רבי ישכר דוב בן מרים שליט"א, ובוודאי התפילות יעשו רושם, שיתקבלו התפילות, אמן.

דברי אלקים חיים מהוד כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א נר א' דחנוכה תשפ"ו

'על התשועות... על ידי כהניך הקדושים' – שהם אלו שהשפיעו לבני ישראל אור גדול כדי שיוכלו לחנך את בית המקדש מחדש

על ידי נס הנרות הוברר למפרע שגם הנצחון במלחמה היה בדרך נס
כ"ק דודי ז"ל (מרן מהר"א ז"ע) אמר בשם כ"ק זקני ז"ל (מרן מהר"ד ז"ע) לבאר בענין הנס של נר חנוכה, שעל ידי נס הנרות שהיה מחוץ לדרך הטבע, נתעוררו בני ישראל להבין שאף הנצחון בעת המלחמה לא היה בדרך הטבע, והכל התנהל בידו של השי"ת למעלה מן הטבע (עכדה"ק).

בית המקדש נחנך מחדש בזמן הנס על ידי עבודת בני ישראל

וכ"ק אאמו"ר ז"ל (מהר"ם מבילגורייא ז"ע) אמר, דאיתא בראשונים (ראה כד הקמח' אות נ-נר חנוכה), שנס חנוכה היה הכנה לגאולה השלימה. והנה, על בנין הבית לעתיד לבא, איתא ב'זרע קודש' (כי תצא ד"ה כי תבנה) בביאור נוסח התפילה (ברכת 'בונה ירושלים' בשמ"ע) ובנה אותה בקרוב **בימינו**, שבית המקדש השלישי בנה על ידי עבודת ה' של בני ישראל בכל יום ויום, ולעתיד לבוא נראה את 'מינו' שהאירו ובנו את בית המקדש.

והנה כך גם היה אז בעת הנס, כשרצו לחנך מחדש את בית המקדש, והרי בני ישראל באותו זמן היו במדרגה נמוכה כדאיתא ב'בני יששכר' (חודשי כסלו טבת מאמר ד אות מט ועוד), וכיון שכך, רצו צדיקי הדור – הכהנים החשמנאי – להגביה אותם, כדי שיוכלו לחנך את בית המקדש כראוי על ידי עבודתם של בני ישראל, (וכמו שכתב בזרע קודש' הנ"ל על ביהמ"ק השלישי), ולשם כך השפיעו עליהם אור גדול.

ביום הראשון מדליקים לזכר האור הגדול שהשפיעו הכהנים לבני ישראל

ולכן אנו אומרים (בנוסח 'הנרות הללו'): 'על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים', שלכאורה יש להבין מדוע לא די בכך שאומרים שהשי"ת עשה עמנו ניסים, ולמה צריך להזכיר גם שהנס היה 'על ידי כהניך הקדושים'. אלא, מפני ש'כהניך הקדושים' הם אלו שעוררו את בני ישראל לעבוד את ה', על ידי שהשפיעו עליהם את האור מלמעלה.

ובכך גם ניתן לתרץ את הקושיא (בית יוסף הל' חנוכה ס' עתר), מדוע מדליקים נר חנוכה ביום ראשון. שזהו לזכר האור הגדול שהאיר השי"ת מלמעלה על ידי הכהנים, כדי שיוכלו לחנך את בית המקדש על ידי מעשיהם של בני ישראל. זהו: 'עשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים' – וכל **שמונת ימי חנוכה**.

השי"ת יעזור, שכל הניסים שעשה עמנו השי"ת בימים האלו, יתעוררו שוב, ונזכה שלעתידי לבוא יעשה עמנו השי"ת שוב שנית את כל הניסים והנפלאות הללו שעשה עמנו ויעשה אותם הלאה, אמן סלה.

נר ב' דחנוכה תשפ"ו

נר חנוכה "מצוה חביבה היא עד מאוד" – שבזה שלא הוצרכו לסמוך על ההיתר של 'טומאה הותרה בציבור' הראה השי"ת כמה חביבה עליו המצוה של כל יחיד

הרמב"ם אומר בסוף הלכות חנוכה (פ"ד ה"ב), "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד, וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע [הנס]".

נס השמן נועד כדי שלא יצטרכו לסמוך על 'טומאה הותרה בציבור' – ובכך להראות כוח היחיד

ויש להבין פשר לשון הרמב"ם, מצוה **חביבה** היא עד מאוד. ויש לומר על פי מה דאיתא בגמרא (שבת כא, ב), כשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, וזכור לנס פך השמן קבעו חז"ל להדליק נר חנוכה. ולכאורה קשה מדוע היו זקוקים לנס זה, שהלא ההלכה היא (עי' פסחים עז, א) ש'טומאה הותרה בציבור' (עי' פני יהושע שבת כא, ב ד"ה מאי חנוכה).

אלא, שלאמתו של דבר אכן 'טומאה הותרה בציבור', ומשכך היו יכולים לצאת ידי חובה בשמן טמא – בכוח הציבור, אלא, השי"ת לא רצה שידליקו בשמן טמא – כי אם בשמן טהור, כיון שרצה להראות לבני ישראל עד כמה גדולה וחשובה לפניו העבודה והמצוות שלהם, ולכן, למרות שהיו יכולים להדליק בצבור, מכל מקום רצה השי"ת להראות עד כמה חביבה המצוה שכל יחיד מ'ישראל מקיים.

ולכן אומר הרמב"ם דייקא על מצות נר חנוכה, ש'מצוה חביבה היא עד מאוד, וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח הקל והודיה לו על הנסים שעשה לנו' – למרות שזו מצוה ככל המצוות, ומה גם שזו מצוה מדרבנן, ומנין להרמב"ם זאת. אלא, מכך שהשי"ת לא רצה שידליקו נרות בבית המקדש בשמן טמא, ורצה שידליקו דייקא בשמן טהור ויעשו את המצוה בשלימות – ולא יצטרכו לסמוך על כוח הציבור, היה בכך סימן לבני ישראל עד כמה חביב לפני השי"ת המצוה שכל יחיד עושה בשלימות, ומכך רואים ש'מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד', אשר על כל **יחיד** להיזהר בה בעצמו, ואינה 'מצות ציבור'.

מצות נר חנוכה מוטלת על כל יחיד – ולכן 'אפילו אין לו... שואל או מוכר כסותו'

ובזה אתי שפיר גם מה שכותב שם הרמב"ם בהמשך דבריו, ש'אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה, שואל או מוכר כסות ולוקח שמן ונרות ומדליק', כי מכך גם ישנה ראייה עד כמה חביבה לפני השי"ת מצוה זו, עד שכל אחד ואחד מישראל צריך לקיימה, וגם מי שאין לו מה לאכול ונטול מן הצדקה, בכל זאת הוא מחויב למכור את בגדו כדי שיוכל להדליק נרות חנוכה.

השי"ת יעזור שנוכל לקיים את המצוות כרצון רבונו של עולם, עם כל פרטיהן ודקדוקיהן, ונוכל לקיים את המצוה בתכלית השלימות (אמן).

טוב עין הוא יבורך. יישר כח למערכת תורות בעלזא על שליחת הדברים בנפש חפיצה

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד ידידי רב חביבי מזכה הרבים, בעל "מתיקות הדף היומי", הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א.

בנוגע למה שנכתב בגליון "מתיקות הדף היומי" פרשת מקץ תשפ"ו על מאמר הבעש"ט, על הא דאיתא ששמנים ופתילות שאין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה, שהכוונה היא על נשמות כאלו – ע"ש הפסוק נר ה' נשמת אדם – שאין מדליקין בהם בשבת, דהיינו שאין להם עלייה בשב"ק מדליקים בחנוכה – יכולים להתעלות בחנוכה.

רציני להוסיף דאיתא בחז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ואכן רואים אצל הרה"ק בעל באר מים חיים ז"ע שהסתלק לבי"ע ביומין דחנוכה (נר שלישי), שבחיים חיותו היה עיקר ענינו בהתעלותו בקדושת השבת כנועד, והאיר והזריח באנשי דורו את אור קדושת השבת כידוע ומפורסם. והסתלק לבי"ע ביומין דחנוכה (אמנם הסתלקותו הייתה בשבת קודש) להורות על ענין זה ששמנים ופתילות שאין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה היינו שנשמות שאין להם עליה בשבת יכולים להתעלות בחנוכה. והצדיק הזה בהסתלקותו בימי החנוכה מרמז על ענין זה...

צילום אנשיל בעק

כי ידוע על אחד מקרוביו שהתרחק מצור מחצבתו, ובחיי חיותו לא הצליח אותו צדיק להשפיע עליו ורק לאחר הסתלקותו התגלה אליו והחזירו בתשובה שלמה.

ויש להוסיף, כי המקומות בחז"ל בהם חי ופעל אותו צדיק והזריח אורו הבהיר לארץ ולדורים היו במחצות בוקינה והאלאכי שבהם גרו אנשים פשוטים וגסים מדלת העם כידוע ומפורסם מכמה עובדות... דווקא במקומות נמוכים כאלה ובין אנשים ירודים כאלו, דיקא שם התנוצץ אורו של צדיק נשגב זה ועשה ופעל שם גדולות ונצורות. זהו לימוד גדול עבורנו, שגם אנו במצבנו כמו שאנו, מסוגלים להשתנות לטובה בכח חזקות הצדיקים ז"ע ובמיוחד בימי החנוכה הק'.

בברכת התורה – מוקירו ומכבדו

ישראל זאב פרידמן

אהל שמחה לאיש

נוה יעקב ירושלים

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661